

Å se, å lese, å forstå – og hva så?

Språkdagen 13. november 2008

Gustav Haraldsen

Seksjon for datafangstmetoder

Statistisk sentralbyrå

The door

The wind

The bird

the valise

Magritte

Vi ser før vi leser

- Først danner vi oss et hovedinntrykk av hvordan skjemasiden er bygd opp

FOLKETRYGDEN

Krav om ytelse ved fødsel og adopsjon

Kravet skal sendes NAV lokalt der du bor.
 Krav skal setles fram selv om du/dere mottar full lønn fra arbeidsgiver

1 Krav om

1.1 Foreldrepenge fødsel	Termin dato (legeattest vedlegges) dag, mnd., år	Skjedde fødselen i hjemmet/under transport	Antall barn
1.2 Engangsstønad		Ja ☐	
1.3 Foreldrepenge adopsjon	Fødselsdato dag, mnd., år	Dato for omsorgsovertakelsen dag, mnd., år	Antall barn
1.4 Engangsstønad			

2 Hvem kravet gjelder for

2.1 Begge foreldre (Se informasjon til felt 5.3 - 5.6)	2.2 Bare mor	2.3 Bare far	Mottatt dato	Krav reg EDB
	☐	☐	☐	
Årsak til at dere ikke skal dele perioden (Krysset av for bare mor eller far)			Enhetsnr.	
2.4 Aleneomsorg	2.5 Annet (oppgi årsak i felt 2.6) (Se orienteringen)			
☐	☐			
2.6 Dersom far har rett til fedrekvoten men ikke ønsker den, kan ikke mor få disse ukene				

3 Personopplysninger (skal alltid fylles ut for mor og far)

Må vurderes nærmere

3.1 Mor/Etternavn, fornavn	3.2 Fødselsnummer (11 siffer)	Medlemskap i folketrygden	
3.3 Adresse	3.4 Telefonnummer		
3.5 Oppholder du deg i Norge?	Har du oppholdt deg sammenhengende i Norge de siste 12 md.?	Hvis nei, vil du oppholde deg her sammenhengende i mer enn 12 md.?	Er du asylsøker? Hvis ja, redegjør i felt 7.
Ja ☐ Nei ☐	Ja ☐ Nei ☐	Redegjør i felt 7.	Ja ☐ Nei ☐
3.6 Far/Etternavn, fornavn	3.7 Fødselsnummer (11 siffer)		
3.8 Adresse	3.9 Telefonnummer		
3.10 Oppholder du deg i Norge?	Har du oppholdt deg sammenhengende i Norge de siste 12 md.?	Hvis nei, vil du oppholde deg her sammenhengende i mer enn 12 md.?	Er du asylsøker? Hvis ja, redegjør i felt 7.
Ja ☐ Nei ☐	Ja ☐ Nei ☐	Redegjør i felt 7.	Ja ☐ Nei ☐

4 Arbeid og inntekt (fyller ut for mor og far) (inntektsopplysninger må dokumenteres)

4.1 Yrkesaktivitet de siste 10 månedene for mors stønadperiode tar til:			4.3 Stillings-% av full tid		4.4 Perioden f.o.m. - t.o.m.		Inntektsopplysninger kontrollert
4.2 Arbeidsgiverens navn og adresse/egen næringsvirksomhet							
4.5 Oppgi bruttolinntekt fra			Uke		14 dg. Måned		Arbeids- og inntektsopplysninger kontrollert
Arbeid ☐ Nærings ☐ Annet ☐			per		Kr		
4.6 Utbetaler arbeidsgiveren lønn under permisjonen?			Ja ☐ Nei ☐		Kontonummer		
4.7 Hvis nei, oppgi kontonummer som beløpet/beløpene skal overføres til							

Vi ser før vi leser

- Først danner vi oss et hovedinntrykk av hvordan skjemasiden er bygd opp
- Deretter skiller ut forskjellige typer elementer og hvordan de henger sammen
- Før vi fokuserer på det som vi oppfatter som første spørsmål

FOLKETRYGDEN

Krav om ytelse ved fødsel og adopsjon

Kravet skal sendes NAV lokalt der du bor.
 Krav skal settes fram selv om du/dere mottar full lønn fra arbeidsgiver

1 Krav om

1.1 Foreldrepenger fødsel	☐	fermindato (legeattest vedlegges) dag, mnd., år	Skjedde fødselen i hjemmet/under transport	Antall barn
1.2 Engangsstønad	☐		Ja ☐	
1.3 Foreldrepenger adopsjon	☐	Fødselsdato dag, mnd., år	Dato for omsorgsovertakelsen dag, mnd., år	Antall barn
1.4 Engangsstønad	☐			

2 Hvem kravet gjelder for

2.1 Begge foreldre (Se informasjon til felt 5.3 - 5.6)	☐	2.2 Bare mor	☐	2.3 Bare far	☐
Arsak til at dere ikke skal dekke perioden (Kryssset av for bare mor eller far)					
2.4 Aleneomsorg	☐	2.5 Annet (oppgi årsak i felt 2.6) (Se orienteringen)			
2.6 Dersom far har rett til vedrøkvoten men ikke ønsker den, kan ikke mor få disse ukene					

For NAV lokalt

Mottatt dato	Krav reg EDB
Enhetsnr.	

1 Krav om

1.1 Foreldrepenger fødsel	☐
1.2 Engangsstønad	☐
1.3 Foreldrepenger adopsjon	☐
1.4 Engangsstønad	☐

3 Personopplysninger (skal alltid fylles ut for mor og far)

3.1 Mor/Etternavn, fornavn	3.2 Fødselsnummer (11 siffer)	Medlemskap i folketrygden
3.3 Adresse	3.4 Telefonnummer	
3.5 Oppholder du deg i Norge?	Har du oppholdt deg sammenhengende i Norge de siste 12 md.?	Hvis nei, vil du oppholde deg her sammenhengende i mer enn 12 md.?
Ja ☐ Nei ☐	Ja ☐ Nei ☐	Redegjør i felt 7.
Er du asylsøker?	Hvis ja, redegjør i felt 7.	
Ja ☐ Nei ☐		
3.6 Far/Etternavn, fornavn	3.7 Fødselsnummer (11 siffer)	Må vurderes nærmere ↓
3.8 Adresse	3.9 Telefonnummer	
3.10 Oppholder du deg i Norge?	Har du oppholdt deg sammenhengende i Norge de siste 12 md.?	Hvis nei, vil du oppholde deg her sammenhengende i mer enn 12 md.?
Ja ☐ Nei ☐	Ja ☐ Nei ☐	Redegjør i felt 7.
Er du asylsøker?	Hvis ja, redegjør i felt 7.	
Ja ☐ Nei ☐		

4 Arbeid og inntekt (fylles ut for mor og far) (inntektsopplysninger må dokumenteres)

4.1 Yrkesaktivitet de siste 10 månedene før mors stønadperiode tar til:	Inntektsopplysninger kontrollert		
4.2 Arbeidsgiverens navn og adresse/eigen næringsvirksomhet	4.3 Stillings-% av full tid	4.4 Perioden f.o.m. - t.o.m.	
4.5 Oppgi bruttolinntekt fra	Uke ☐ 14 dg. ☐ Måned ☐ Kr	Arbeids- og inntektsopplysninger kontrollert	
☐ Arbeid ☐ Næringsvirksomhet ☐ Annet	per		
4.6 Utbetaler arbeidsgiveren lønn under permisjonen?	Ja ☐ Nei ☐		
4.7 Hvis nei, oppgi kontonummer som beløpet/beløpene skal overføres til	Kontonummer		

Det visuelle budskapet

- **Hovedinntrykk**
- **Skjemaoppbygning**
- **Utformingen av spørsmålstekster og svarfelt**
- Relativt ryddig, men med en blanding av vertikale og horisontale avkryssingsbokser
- Komplisert og ikke gjennomført spørsmålsnummerering
- Forvirrende utfyllingskart
- Spørsmål, hjelpetekster og svaretiketter framstår ikke som enheter

Et spørsmål består av:

- Ord og formuleringer som svarpersonen skal forstå på riktig måte
- En oppgave svarpersonen skal løse
- Et svarformat han eller hun skal rapportere svarene sine i

Ord og formuleringer som svarpersonen skal forstå på riktig måte

Eksempel: Mor jobber i bank. Far er student

2 Hvem kravet gjelder for

2.1 Begge foreldre (Se informasjon til felt 5.3 - 5.6) ☐	2.2 Bare mor ☐	2.3 Bare far ☐
Årsak til at dere ikke skal dele perioden (Krysset av for bare mor eller far)		
2.4 Aleneomsorg ☐	2.5 Annet (oppgi årsak i felt 2.6) (Se orienteringen) ☐	
2.6 Dersom far har rett til fedrekvoten men ikke ønsker den, kan ikke mor få disse ukene		

For NAV lokalt

Mottatt dato	Krav reg EDB
Enhetsnr.	

Fedrekvote

Dersom både mor og far har rett til foreldrepenger og mor har arbeidet minst 50 prosent i opptjeningstiden skal far ha minst seks uker med foreldrepenger (fedrekvoten).

En oppgave svarpersonen skal løse

Eksempel: Både mor og far er yrkesaktive. Mor ønsker å studere på heltid fra 1. august

5 Stønadsperioden

5.1 Valg av dekningsgrad (sett kryss i ett av feltene)		Valg av prosentsats gjelder for begge foreldrene og er bindende for hele perioden		Dekningsgrad	
☒ 100 % ☐ 80 %				☐	
5.2 Permisjonen starter. Dag, mnd. år.				Vilkår for utsettelse oppfylt?	
1.1.09				☐	
Planlagt ferieavvikling eller arbeid i stønadsperioden					
5.3 Ferie	Mor f.o.m.- t.o.m.	Far f.o.m.- t.o.m.		Gradering	
				☐	
5.4 Arbeid full tid	Mor f.o.m.- t.o.m.	Far f.o.m.- t.o.m.		Fedrekvote. Mor 50 % stilling før permisjonen?	
		jobb frem til 1.8.09		☐	
5.5 Arbeid deltid	Mor f.o.m.- t.o.m.	% av full tid	Far f.o.m.- t.o.m.	% av full tid	
		☐		☐	
5.6 Fedrekvote	Far f.o.m.- t.o.m.				
	1.8.09- 15.9.09				

6 Når far skal ha foreldrepenger som ikke er fedrekvote.

Opplysninger om mors aktivitet:

6.1 Mor går ut i arbeid	Ja ☐	% av full stilling	6.2 Mor tar utdanning på heltid	☒	6.3 Mor tar utdanning i kombinasjon med arbeid	☐	Aktivitetskrav til mor oppfylt?
Andre forhold som medfører omsorgsbehov for barnet			6.4 Sykdom/innleggelse	☐	6.5 Dødsfall	☐	
							☐

7 Tilleggsopplysninger

Her kan du/dere gi utfyllende opplysninger. Om nødvendig bruk eget ark.

Mor begynner å studere heltid fra 1.8.09 med bevilget permisjon fra jobb.

Et svarformat han eller hun skal rapportere svarene sine i

4 Arbeid og inntekt (fylles ut for mor og far) (inntektsopplysninger må dokumenteres)

4.1 Yrkesaktivitet de siste 10 månedene før mors stønadperiode tar til:

4 Arbeid og inntekt (fylles ut for både mor og far)

MOR

4.1 Har du vært yrkesaktiv de siste ti månedene før stønadperioden starter?

Ja Nei

Observasjoner under utfylling av oppgave 1 og 3

NAV's veiledning
(testperson 2)

Språkrådets veiledning
(testperson 3)

Misforståelser

9

2

Oppslag i veiledningen

3

5

Undring

3

3

Et alternativt skjema

- Disponert i fire deler
  - A. Opplysninger om mor
  - B. Opplysninger om far
  - C. Opplysninger om fordelingen av foreldrepenger mellom mor og far
  - D. Vedlegg og underskrifter
- Selvforklarende

FOLKETRYGDEN

Søknad om foreldrepenger eller stønad ved fødsel og adopsjon

Del A: Opplysninger om mor

1 Fornavn og etternavn: 11-sifret fødselsnummer:

Adresse: Telefonnummer:

E-post adresse:

2 Er du bosatt i Norge?

Ja

Nei → **3** Er du likevel medlem av Folketrygden?

Ja

Nei → Du oppfyller ikke kravene til foreldrepenger eller engangsstønad. Fyll ut del B med opplysninger om far

4 Søker du om foreldrepenger i forbindelse med fødsel?

Ja

Nei → Gå til **11**

5 Har fødselen funnet sted?

Ja

Nei → **6** Når har du termin? Datoen må dokumenteres av lege eller jordmor

dag måned år

7 Hvor mange barn venter du? → Gå til **11**

8 Når fant fødselen sted? dag måned år

32 Merk av om du har hatt andre typer inntekt eller stønad de siste 10 månedene før søknadstidpunktet.

Du kan sette flere kryss

- Sykepenger
- Foreldrepenger ved fødsel eller adopsjon
- Pleiepenger
- Dagpenger under arbeidsløshet
- Dagpenger ved militærtjeneste
- Lønn under utdanningspermisjon
- Etterlønn fra arbeidsgiver

- Ingen av disse inntektskildene

33 Summerer de periodene du har hatt arbeidsinntekt eller andre inntekter til minst 6 måneder?

- Ja
- Nei

Du oppfyller ikke kravene til foreldrepenger og har heller ikke rett til engangsstønad.
Gå til del D for vedlegg og underskrift

34 Deler du omsorgen for barnet med mor eller er du alene om omsorgen for barnet?

- Deler omsorgen med mor
- Er alene om omsorgen

35 Du kan få inntil 41 uker med full lønn eller inntil 51 uker med 80% lønn. Ved adopsjon trekkes det fra 3 uker. Vennligst oppgi dekningsgrad:

- 100%
- 80%

Gå til del D for vedlegg og underskrifter

36 Har også mor rett til foreldrepenger?

- Ja
- Nei

Gå til del C med opplysninger om fordelingen av foreldrepenger mellom mor og far

37 Du kan få inntil 35 uker med full lønn eller inntil 44 uker med 80% lønn, inkludert fedrekvote. Ved adopsjon trekkes det fra 3 uker. Vennligst oppgi dekningsgrad:

- 100%
- 80%

Gå til del D for vedlegg og underskrifter

Del C: Opplysninger om fordelingen av foreldrepenger mellom mor og far

- 38** Dere kan få inntil 44 uker med full lønn eller inntil 54 uker med 80% lønn. Ved adopsjon trekkes det fra 3 uker. Begge foreldrene må velge samme dekningsgrad. **Vennligst oppgi dekningsgrad:**

- 100%
 80%

- 39** Far kan ta ut fedrekvote på seks uker. Den kan tas ut tidligst seks uker etter fødselen eller adopsjonstidspunktet. **Når ønsker far å ta ut fedrekvoten?**

Fra:

dag	måned	år

 Til:

dag	måned	år

- 40** Planlegger mor å arbeide i løpet av stønadsperioden?

- Ja
 Nei → Gå til **43**

- 41** Oppgi tidsrom og stillingsandel:

Fra:

dag	måned	år

 Til:

dag	måned	år

 Stillingsandel

--

 %

- 42** Søker far om foreldrepenger i denne perioden?

- Ja
 Nei

- 43** Planlegger mor å ta utdanning i løpet av stønadsperioden?

- Ja
 Nei → Gå til **46**

- 44** Oppgi tidsrom og om det dreier seg om heltids- eller deltidsstudier:

Fra:

dag	måned	år

 Til:

dag	måned	år

 Heltid Deltid

- 45** Søker far om foreldrepenger i denne perioden?

- Ja
 Nei

Del D: Vedlegg og underskrifter

50 Merk av hvilke dokumenter som er vedlagt

- Dokumentasjon om termin fra jordmor eller lege
- Lønnsslipp, kopi av selvangivelse, næringsoppgave eller liknende for mor
- Opplysninger fra mors arbeidsgiver
- Lønnsslipp, kopi av selvangivelse, næringsoppgave eller liknende for far
- Opplysninger fra fars arbeidsgiver
- Andre dokumenter, vennligst spesifiser:

51 Tilleggsopplysninger. Dette kan for eksempel være opplysninger om dere ønsker å dele opp stønadperioden:

52 Erklæringer og underskrift, mor:

- Jeg har gjort meg kjent med den medfølgende informasjonen
- Jeg forplikter å gi beskjed dersom det i løpet av stønadperioden skjer endringer som har betydning for stønadsretten og ytelsens størrelse. Denne plikten følger av folketrygdloven § 21-6 og §21-7.
Eksempel:
  - Begynner i arbeid
  - Begynner utdanning
  - Ønsker at foreldrepengene skal utsettes ved avvikling av lovbestemt ferie
  - Har ikke lenger ha omsorg for barnet
- Jeg er klar over at hvis jeg gir uriktige opplysninger eller holder tilbake opplysninger av betydning for retten til stønad...
  - kan foreldrepengene holdes tilbake
  - kan for mye utbetalt stønad kreves tilbake
  - kan dette medføre straffeansvar

Dato

Underskrift

Å se, å lese, å forstå – og hva så?

Den visuelle utformingen av et spørreskjema skal:

- Motivere svarpersonen
- Lede ham eller henne gjennom skjemaet på en effektiv måte
- Bidra til at spørsmålene blir forstått og besvart på riktig måte

Spørsmålene i skjemaet skal:

- Være lette å forstå
- Stille svarpersonen overfor oppgaver som han eller hun har forutsetninger for å løse
- Ha svarfelter eller svaralternativer som passer overens med det svarpersonen ønsker å uttrykke

